

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan
eettinen neuvottelukunta ETENE

VN/8431/2019
STM063:00/2018

Lausunto 11.12.2020

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunnosta koronarokotusten ensimmäisistä kohderyhmistä

VN/18845/2020

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt ETENeltä lausuntoa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) lausunnosta koronarokotusten ensimmäisistä kohderyhmistä.

THL suosittelee, että koronarokotuksia tarjotaan ensimmäiseksi seuraaville ryhmille:

- koronapotilaita hoitava terveydenhuollon henkilöstö sekä hoivakotien henkilöstö
- ikääntyneet
- henkilöt, joilla on vakavalle koronavirustaudille altistavia sairauksia

Terveydenhuollossa yleisenä eettisenä lähtökohtana on hyvän tekeminen ja vahingon välttäminen, sekä välttämättömän hoidon ja huolenpidon antaminen kaikille. Perustuslain 6§:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja 6 §:n 2 momentin mukaan "ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella." Perustuslain 19§:n mukaan julkisen vallan velvollisuus on turvata, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.

Etusijajärjestysten asettamiseen voi liittyä eettisiä ja oikeudellisia varauksia. Aktiivisessa epidemiatilanteessa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn turvaaminen tuottaa kuitenkin terveyshyötyä koko väestölle. Terveydenhuoltojärjestelmän kantokykyä voidaan osaltaan turvata asettamalla sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö etusijalle rokotteiden saajina. Etusijaa puoltaa se, että koronavirustautiin sairastuneita potilaita hoitava henkilöstö on muita suuremmassa riskissä saada koronavirustartunta, ja se, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö huolehtii työssään ikääntyneistä ja niistä, joiden terveydentila on heikentynyt. Ikääntyneillä ja terveydentilaltaan heikommilla on muita suurempi riski sairastua vakavaan koronavirustautiin. Käytännön syistä etusijan rajaaminen koronaviruspotilaita hoitavaan ja hoivakotien henkilöstöön voi olla hankalaa, sillä muuttuvassa epidemia- ja potilastilanteessa henkilöstöä voidaan joutua siirtämään koronaviruspotilaiden hoitoon lyhyelläkin aikajänteellä.

Tutkimusnäyttö vaikuttaa vahvalta sen suhteen, että ikä on itsenäinen vakavan tai kuolemaan johtavan koronavirustaudin riskitekijä, mikä puoltaa etusijan antamista ikääntyneille tilanteessa, jossa rokotetta ei voida heti tarjota kaikille sen haluaville. Tutkimusnäyttöä on myös siitä, että tietyt sairaudet lisäävät vakavan koronavirustaudin riskiä. Tarkempaa etusijajärjestystä asetettaessa on hyvä pyrkiä yksinkertaiseen ja yksiselitteiseen ohjeistukseen sekä kansalaisten kannalta, että terveydenhuollon työntekijöiden kannalta, jotka toteuttavat rokotusten antamisen käytännön tasolla.

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan
eettinen neuvottelukunta ETENE

VN/8431/2019
STM063:00/2018

Lausunto 11.12.2020

ETENE toteaa, että THL:n laatima alustava suositus koronarokotusten ensimmäisistä kohderyhmistä on lääketieteellisesti ja epidemiologisesti perusteltu. Asettamalla terveydenhuollon henkilöstö etusijalle voidaan turvata terveydenhuollon kantokykyä. ETENEn käsityksen mukaan on esitetty perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu hyväksyttävä peruste asettaa etusijalle ne, joilla on iän tai sairauden vuoksi merkittävästi muita suurempi riski kuolla tai sairastua vakavasti koronaviruksen aiheuttamaan sairauteen. On tärkeää, että kansalaisille tarjotaan riittävästi tietoa, että rokotuksen ottaminen on vapaaehtoista ja että kaikille rokotteen haluaville aikanaan tarjotaan rokote. Lasten rokottamisen aloittaminen vaatii vielä tarkempaa tutkimustietoa. Lapsilla vakavan koronavirustaudin riski on hyvin pieni.